

Вже після смерті А. Златніка вийшла у світ його монографія "Lesnická fitocenologie", в якій вчений крім теоретичних питань, висвітлив і питання розвитку рослинності Чехії та Словаччини на загальноєвропейському фоні.

З відстані часу стає все більш зрозуміло, що ідеями професор Алоїс Златнік значно випереджав свою епоху. Доцент Брненського сільськогосподарського інституту Я. Ворел вважає, що ідеї та концепції Алоїса Златніка щодо геобіоценотичної (екосистемної) класифікації лісів і сьогодні є актуальними не тільки для Європи а й цілого світу [13].

Наукові праці А. Златніка присвячені вивченню пралісів, мають особливе значення у наш час, коли таких лісів збереглися дуже мало й вони служать вченим для обґрунтування екологічних засад реконструкції похідних деревостанів за природними еталонами, відіграють вагомий роль у збереженні фітоценотичного різноманіття та опрацюванні основ збалансованого розвитку лісового господарства.

Література

1. Генсірук С. А., Фурличко О. І., Бондар В. С. Історія лісівництва в Україні. – Львів: Світ, 1995. – 424 с.
2. Герушинський З. Ю. Типологія лісів Українських Карпат. – Львів: Піраміда, 1996. – 207 с.
3. Мелехов Н. С. Лесоведение: Учебник для вузов – М.: Лесн. пром-сть, 1980. – 408 с.
4. Стойко С. М. Наукова творчість Алоїса Златніка. // Укр. Бот. Журн. Т. XXXV, № 5. 1978. – С. 539-540.
5. Стойко С. М. Закономерности формирования лесорастительных поясов в Южной части Украинских Карпат. // Лесоводство и агролесомелиорация, К.: Урожай, 1967, вып. 12. – с. 12-22.
6. Korpel' Š., a kol. Pestovanie lesa. Bratislava, Priroda, 1991, – 465 s.
7. Zlatnik A., Hilitzer A. Přehled přírodních rezervací a jejich návrhu na Podkarpatské Rusi. Praha, 1932. Sborník Masarykovy Akad. Pr. № 6/2, -S. 33-84.
8. Zlatnik A. Studie o státních lesích na Podkarpatské Rusi. Díl první. Příspěvky k dějinám státních lesů a lesnictví na Podkarpatské Rusi. (Studien über die Staatswälder in Podkarpatska Rus. Erste Teile) // Sborník Výzk. Ust. Zeměděl. Praha, 1934. – 109 S.
9. Zlatnik A. Studie o státních lesích na Podkarpatské Rusi. Díl druhý. (Studien über die Staatswälder in Podkarpatska Rus. Zweite Teile) // Sborník Výzk. Ust. Zeměděl. Praha, 1935. – 204 S.
10. Zlatnik A. "Lužanský prales" na Podkarpatské Rusi, největší československá pralesová rezervace // Krása našeho Domova. 1936. № 28. – S. 110-118.
11. Zlatnik A. Prozkum přírodních lesů na Podkarpatské Rusi. Díl první: Vegetace a stanoviště rezervace Stučica, Javorník a Pop Ivan. // Sborník Výzk. Ust. Zeměděl. Praha, 1938. – 244 S.
12. Zlatnik A. Lesní rezervace. // Čsl., matice lesnická, sv., № 23, Brno, 1938. – S. 118-125.
13. Zlatnik A. Lesní rezervace pro účely lesnického výzkumu. // Lesnická Práce. № 12, 1999. – S. 566-567.
14. Vorel J. Prof. RNDr. Ing. et ing. Alois Zlatnik, DrCSc. // Lesnická Práce. № 12, 1999. – S. 565-566.
15. Vrška T., Horti L. "150 let výzkumu pralesovitých rezervací v České republice (1851-2001). Lesnická Práce. № 10, 2001. – S. 441-443.

УДК 370.1

Доц. Г.А.Матвеева, канд. пед. наук – УкрДЛТУ

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Системний підхід до розробки структури навчального матеріалу сприяє формуванню у студентів такого способу мислення, котрий дозволить їм виявити внутрішні закономірності об'єктів дійсності

The system approach to formation of an educational material on graphic disciplines

The system approach to formation of structure of the contents of an educational material promotes formation in students such way of thinking, which will allow them to reveal internal laws of objects of reality

Дослідження цілісних об'єктів у науці має назву системного підходу. Системний підхід в педагогіці застосовують при аналізі знань та вмінь, при організації навчального матеріалу як системи, у розробці методики формування системних понять при вивченні окремих частин навчального матеріалу, а також при організації пізнавальних рівнів, їх послідовності та ієрархії при вивченні конкретної дисципліни.

У нашому дослідженні ми використали системний підхід при формуванні навчального матеріалу для занять з графічних дисциплін в експериментальних групах. Новий зміст співвідношення навчального матеріалу сприяв формуванню у студентів такого способу мислення, який дозволив побачити внутрішні закономірності об'єктів дійсності. Щоб сформувати таке мислення, потрібно було ввести в теми (розділи) навчального матеріалу додаткову інформацію про поняття (об'єкт), що вивчається. Системне розташування нового навчального матеріалу і того, що вивчався раніше сприяло більш ефективному формуванню нових знань.

Для прикладу проаналізуємо матеріал з теми: "Положення прямих відносно площин проекцій". Прямі та площини проекцій як система характеризуються не тільки наявністю взаємопов'язаних компонентів та елементів, але й певною їх організованістю, впорядкованістю за визначеною сукупністю законів. Наші констатуючі зрізи показали, що характеризуючи розташування прямих відносно площини (паралельні, непаралельні, перпендикулярні, похилі до площини) студенти групували відомі їм з довузівських навчальних закладів прямі по відношенню до площини в незалежності одна від одної множини, тобто вони не могли співставити знання про емпіричні властивості прямих за походженням і розвитком поняття "пряма". Тому для експериментального заняття матеріал добирався з врахуванням довузівської графічної підготовки і був націлений на узагальнення і систематизацію знань про прямі, на формування поняття про них як про систему. На початку заняття були з'ясовані причини і умови виникнення поняття про пряму, підкреслено, що основним стимулом у розвитку цього поняття була людська діяльність: планування, проведення вимірів, побудов тощо. Викладач нагадав студентам, що поняття "пряма" взагалі первинне і не потребує визначення, а поняття, наприклад, "горизонтальна пряма" має свої властивості та умови існування (горизонтальною називається пряма, паралельна горизонтальній площині проекцій, отже вона повинна бути паралельна прямій, що лежить в горизонтальній площині проекцій). Потім викладачем було поставлено задачу: провести класифікацію прямих відносно їх положення до площин проекцій (горизонтальної, фронтальної і профільної) і дати їх комбіновані ортогональні та аксонометричні зображення. Аналізуючи положення прямих, студенти під керівництвом викладача прийшли до висновку, що прямі у просторі можуть займати такі положення: бути перпендикулярними, паралельними або не перпендикулярними і не паралельними до площин проекцій.

Розширюючи поняття "перпендикулярність" викладач ввів поняття "проектуюча пряма" і "суттєво особлива пряма", "паралельність – пряма рівня" і "особлива пряма", "непаралельність і неперпендикулярність" – "пряма загального положення" або "звичайна". Було одержано такі види прямих:

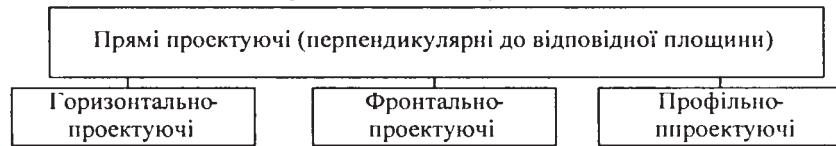

Рис. 1.

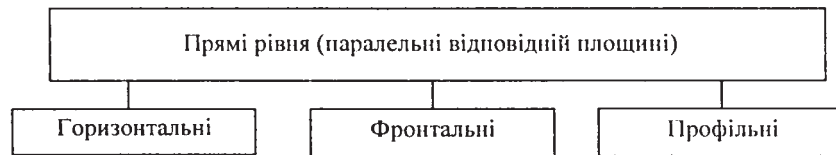

Рис. 2.

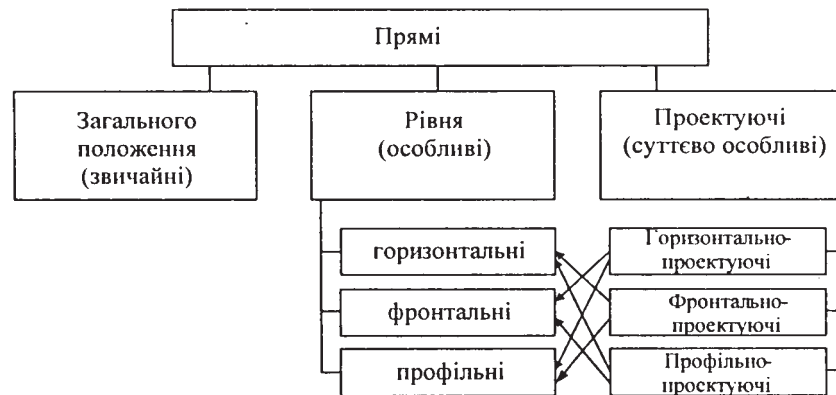

Рис. 3.

На заняттях в контрольних групах студенти спочатку назвали всі відомі їм назви прямих, а потім під керівництвом викладача будували логічну схему класифікації прямих у тій послідовності, у якій вони з цими прямими знайомилися у процесі довузівського навчання.

Було одержано такий взаємозв'язок класифікаційних складових поняття "пряма", який подано на рис. 4.

Для оцінки результатів дослідження проводилась письмова графічна контрольна робота, яка складалась з трьох завдань. Першим перевірялась повнота та міцність знань, другим – їх глибина та усвідомлення, третім – дійовість знань студентів. Результати письмово-графічної роботи наведено в табл. 1.

Зміст завдань для графічної письмової роботи з підтеми "Положення прямих відносно площин проєкцій".

Рис. 4.

Табл. 1. Результати письмової графічної роботи студентів

Група	Завдання	Характер і кількість відповідей, %			
		Вірні. Обґрунтовані	Вірні. Частково обґрунтовані	Вірні. Не обґрунтовані	Невірні
Експериментальна	I	23,5	39,2	23,5	13,8
	II	15,7	35,3	31,4	17,6
	III	19,6	33,3	21,6	25,5
Контрольна	I	7,8	11,8	35,3	45,1
	II	3,9	11,8	19,6	64,1
	III	7,8	11,8	37,3	43,1

Перша група завдань

1. Перерахуйте характерні властивості проєктуючих прямих.
2. Які обмеження наводяться на прямі рівня?
3. Які дії завжди можна виконати, коли ввести прямі загального положення?

Друга група завдань

1. Чи може пряма рівня бути проєктуючою?
2. Які властивості прямих рівня не справедливі для прямих загального положення?
3. Чи може пряма перетинати всі три площини проєкцій у невласливих точках?

Третя група завдань

1. Назвіть відрізки прямих (ребер піраміди) загального положення, зображеному на рис. 5а.
2. Які з відрізків – сторін верхньої основи призми є проєктуючими?
3. Назвіть відрізки прямих рівня у гранних поверхнях (рис. 5 а, б).

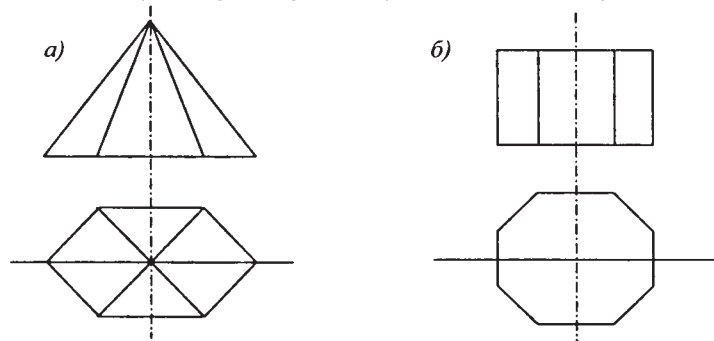

Рис. 5

З даних, наведених в табл. 1 видно, що студенти експериментальних груп набагато краще виконали запропоновані завдання, що свідчить про те, що системний підхід при формуванні навчального матеріалу позитивно впливає на якість знань студентів.

УДК 730.1

Доц. Г.А. Матвеева, канд. пед. наук,
мол. наук. співроб. НДС М.С. Чибак – УкрДЛТУ

ОЛІМПІАДА – ПЕРШИЙ КРОК В НАУКУ

Олімпіади займають важливе місце в системі організації науково-дослідної роботи студентів. Вони дозволяють об'єктивно виявляти обдаровану молодь, сприяти реалізації творчих здібностей студентів, активізувати їх навчально-пізнавальну діяльність.

Н.А. Matvejeva, M.S. Chybak – USUFWT

Olympiad – first step in a science

Olympiads occupy an important place in the system of research work organization of the students. They allow to objectively reveal a gifted student, to promote realization of creative abilities of the students, to make activate their research activity.

Олімпіади займають важливе місце у системі організації науково-дослідної роботи студентів у вищих навчальних закладах України.

У період економічної скрути в державі більшість навчальних закладів вимушена суттєво скорочувати навчальні плани. Насамперед, це негативно позначилось на різних формах науково-дослідної роботи студентів у навчальному процесі.

Спецкурси, спецсемінари, курси "Основи наукових досліджень", "Вступ до спеціальності", наукові семінари або зовсім зникли з розкладу занять, або є суттєво скороченими. У 90-х рр. минулого століття негативні тенденції спостерігались

в організації навчальної науково-дослідної роботи студентів і у позанавчальний час: майже не проводились республіканські наукові студентські конференції, Всеукраїнські тури конкурсу на кращу науково-дослідну роботу студентів. Однією з небагатьох масових форм організації наукової творчості студентів залишились студентські олімпіади. Навіть у складні останні роки вони регулярно проводились більше, ніж за 80 спеціальностями та дисциплінами. Так наприклад, лише у другому Всеукраїнському турі студентської олімпіади 1996/97 навчального року взяли участь понад дві тисячі студентів.

Олімпіада – це змагання, яке стимулює потяг молоді до самоосвіти, викликає глибокий інтерес до предмета, настирливість, уміння долати труднощі, виробляє навички роботи з довідковою та науково-популярною літературою.

На олімпіадах пропонуються задачі, які мають виявити рівень підготовленості студента, їхнє вміння логічно мислити, аналізувати, порівнювати, зіставляти, узагальнювати. Предметні олімпіади бувають заочними та очними. Щоправда, заочну участь у змаганнях не можна порівняти з очною.

Нашій країні потрібні особистості, здатні робити відкриття, застосовувати знання не традиційним шляхом, а таким, що вимагає винахідливості. Переважно важливих успіхів досягають ті, хто почав тренуватись з такого виду діяльності ще в шкільні роки. У віці 17-19 років багато хто з них вже починає робити справжні відкриття.

Відкладаючи залучення молодих людей у напружену науково-пізнавальну діяльність, ми можливо назавжди губимо багатьох з тих, хто міг би відбутись як творча, активна особистість. На думку голови оргкомітету математичної олімпіади 1961 р. члена – кореспондента А.Н.Б.Н. Делоне, наукове відкриття відрізняється від хорошої олімпіадної задачі лише тим, що розв'язання олімпіадної задачі вимагає кількох годин, а на одержання великого відкриття потрібно їх сотні, бо розв'язання важкої проблеми потребує роздумів над нею цілими днями.

В останні роки студентські олімпіади проходять у два тури. Перший тур проводять вищі навчальні заклади. Призери першого туру направляються на II тур – Всеукраїнські предметні олімпіади. Організаційний комітет з проведення першого туру призначається наказом ректора навчального закладу, а II туру – наказом Міністра науки і освіти України.

Організаційний комітет проводить організаційну роботу з підготовки і проведення Олімпіади, визначає і забезпечує порядок проведення Олімпіади, готує документацію для проведення Олімпіади (програму, методичні рекомендації, листи, бланки протоколів). За поданням журі визначає переможців Олімпіади.

Журі забезпечує розроблення конкурсних завдань та критеріїв оцінки їх виконання, готує подання оргкомітету про нагородження переможців олімпіади, виробляє рекомендації та передає пропозиції щодо вдосконалення навчального процесу з відповідних дисциплін та спеціальностей комісіям Науково-методичної ради Міністерства освіти України.

Ще задовго до проведення олімпіади студенти починають старанно готуватися до неї: опрацьовують додаткову літературу, вправляються у розв'язанні складних задач, приводять у систему набуті знання.

Аналіз літературних джерел з організації, підготовки конкурсних завдань, проведення олімпіад, обговорення результатів олімпіад показує, що учнівські олімпіади більшою мірою забезпечені літературою, ніж студентські.